

רשומות

הצעות חוק

5 בדצמבר 1956

284

א' בטבת תשי"ז

עמוד

100

חוק הגמט (תיקון), תשי"ז—1956

חוק הנפט (תיקון), תשי"ז—1956

1. תיקון חוק הנפט במקום סעיף 46 לחוק הנפט, תשי"ב—1952, יבואו סעיפים אלה:

46. בעל זכות נפט רשאי לייבא לישראל, בעצמו או באמצעות סוכן, ללא תשלום מכס ומס יבוא אחר, את כל המכונות, הציוד, המיתקנים, הדלק, הבתים, מערכת ההובלה וכיוצא באלה — למעט טובי תצרוכת — הדרושים לו למטרות נפט (להלן — חמרים).

יבוא ופטור ממסי יבוא

46א. מכירת חמרים לבעל זכות נפט תהיה פטורה ממס קניה.

פטור ממס קניה

46ב. בעל זכות נפט שרכש מלט, דלק או צמיגים בלתי משומשים והועיד אותם לשימוש למטרות נפט, יחזור לו הבלו ששולם על ייצורם, אם הוכיח בעל זכות הנפט כי המחיר ששילם בעדם כלל בלו.

החזרת בלו

46ג. (א) הוראות הסעיפים 46 עד 46ב יחולו, בשינויים המחוייבים על פי הענין, על חמרים שייבאו או נרכשו על ידי קבלן עבודות נפט ואותו קבלן קיבל על חמרים אלה אישור מאת שר האוצר לצורך סעיף זה. (ב) מנהל המכס והבלו רשאי לדרוש מקבלן עבודות נפט ערובה כי החמרים ישמשו למטרת נפט בלבד.

פטור לקבלן עבודות נפט

(ג) "קבלן עבודות נפט" — מי שאושר על ידי שר האוצר כקבלן עבודות נפט.

46ד. הוראות הסעיפים 46 עד 46ג יחולו, בשינויים המחוייבים לפי הענין, לגבי חמרים שהועברו מבעל זכות נפט או מקבלן עבודות נפט לבעל זכות נפט או קבלן עבודות נפט אחרים הזכאים לפטור או להחזרת בלו כאמור לגבי אותם חמרים.

פטור על העברה

46ה. בכפוף לסעיפים 10 ו-61 יהיו בעל זכות נפט וקבלן עבודות נפט זכאים לייצא מישראל כל חומר שהביאו.

ייצוא

46ו. בעל זכות נפט או קבלן עבודות נפט, שהשתמשו שלא למטרות נפט בסחורות שייבואן, ייצורן, מכירתן או העברתן פטורים לפי חוק זה ממכס, מס קניה או מס יבוא אחר, או שהבלו ששולם עליהן הוחזר להם כאמור בסעיף 46ב, או שהעבירו סחורות כאמור למי שאינו בעל זכות נפט או קבלן עבודות נפט הזכאים לפטור או להחזרת בלו לגבי אותן סחורות, יהיו חייבים בתשלום מכס, מס יבוא אחר, בלו או מס קניה — הכל לפי הענין — בשיעור שבו היה חייב יבואן, יצרן או מעביר אילו היו אותן סחורות מיובאות, מיוצרות או מועברות אותה שעה במצבן אותה שעה, לא שילמו כאמור, לפני השימוש או ההעברה — יהיו חייבים בתשלום פי שלושה מסכום המכס, המס או הבלו האמורים.

סיווג לפטור ממכס, בלו ומס קניה

46ז. "זכות נפט" — בסעיפים 46 עד 46ו — לרבות היתר מוקדם.

הגדרה

¹ ס"ח 108, תשי"ב, עמ' 322.

2. (א) מי שבתקופה שבין כ"ז באדר ב' תשי"ד (1 באפריל 1954) לבין תחילתו של חוק זה (להלן — התקופה האמורה) רכש מלט או צמיגים והיה זכאי להחזרת הבלו ששילם עליהם אילו היו הסעיפים 46 ו-44 לחוק הנפט, תשי"ב—1952, בתוקף אותה שעה, יחזיר לו מנהל המכס והבלו את הבלו שהוטל על ייצורם.
- (ב) לענין סעיף זה, אין נפקא מינה אם רכש את המלט או הצמיגים במישרין מן היצרן ואם לאו.
- (ג) מי שבתקופה האמורה רכש חמרים שמכירתם היתה פטורה ממס קניה אילו היו הסעיפים 46 ו-44 לחוק הנפט, תשי"ב—1952, בתוקף אותה שעה, יחזיר לו מנהל המכס והבלו את מס הקניה שהוטל על החמרים, אם הוכיח כי המחיר כלל מס קניה העולה על עשרה אחוזים מהמחיר הסיטוני, כמשמעותו בחוק מס קניה, תשי"ב—1952.²
- (ד) מי שבתקופה האמורה ייבא חמרים שיבואם היה פטור ממכס או מס קניה אילו היו הסעיפים 46 ו-44 לחוק הנפט, תשי"ב—1952, בתוקף אותה שעה, יחזיר לו מנהל המכס והבלו את המכס או מס הקניה שהוטל על יבואם.
- (ה) הוראות הסעיפים הקטנים (א) עד (ד) לא יחולו אם הזכאי לפיהם להחזרת מס השתמש בסחורות שלא למטרות נפט או העביר אותן למי שאינו בעל זכות נפט או קבלן עבודות נפט הזכאים לפטור או להחזרת בלו לגבי אותן סחורות.
- (ו) על הזכאים להחזרת מס לפי סעיף זה שאחרי תחילת חוק זה ישתמשו שלא למטרות נפט בסחורות שלגביהן הוחזר להם מס כאמור, יחולו הוראות סעיף 46 לחוק הנפט, תשי"ב—1952, בשינויים המחוייבים על פי הענין.

ד ב ר י ה ס ב ר

1. חוק הנפט, תשי"ב—1952, נתכוון להעניק למחפשי הנפט את כל ההקלות האפשריות ולהשוות את תנאי החיפוש, במידת האפשר, לתנאים השוררים בארצות הברית ובקנדה. בין שאר ההקלות הובטח למחפשי הנפט לפי סעיף 46 לחוק, פטור ממכס וממסים אחרים החלים על יבוא ציוד וחמרים הדרושים להם לעבודתם. אך עם הפעלתו המעשית של החוק התברר שהחוק חסר כמה הקלות שגם טובת העבודה של מחפשי הנפט וגם צרכי המשק הישראלי מחייבים אותן. החסר נתגלה בשתי נקודות.
- (א) לא ניתנה כל הנחה ממסים המוטלים על תוצרת ישראלית (בלו, מס קניה). זה הניע את מחפשי הנפט לקנות תוצרת יבוא אף במקרים שתוצרת הארץ יכולה להתחרות בהצלחה בתוצרת חוץ אלמלא המסים החלים עליה, והייצור הישראלי נמצא מופלה לרעה.
- (ב) עם התפתחות העבודה החלו בעלי זכויות הנפט לפעול באמצעות קבלנים מבצעים, ונתעורר הצורך לכלול במסגרת ההקלות גם את הקבלנים-זרים ומקומיים, שאם לא כן נמנע מבעלי זכויות נפט את האפשרות לעבוד באמצעות הקבלן הנראה להם. וככל שטה אחר נתברר גם כאן, כי הקבלן המתמחה בשטח עבודה מסויים מסוגל לבצע אותה עבודה ביתר יעילות וחסכון מאשר המומין.
- על סמך האמור נעשו מדי פעם בפעם שינויים תחיקתיים במגמה לתקן את המצב. כך פורסם צו תעריף המכס והפטור (מס' 20), תשט"ו—1955,³ אשר החיל את הפטור ממכס גם על קבלנים, וכן צו מס קניה (פטור), תשט"ו—1955,⁴ הפוטר את בעלי זכויות

² ס"ח 110, תשי"ב, עמ' 344.
³ ק"ת 321, תשט"ו, עמ' 1000.
⁴ ק"ת 478, תשט"ו, עמ' 26.

הנפט ממס קניה. אך פטורים אלה פתרו רק חלק מהבעיה והשאירו נקודות משפטיות בלתי ברורות. כגון קניית מכוניות בארץ תמורת מטבע זר, רכישת חמרים שעליהם חל מס בלתי זכאי.

2. לשם כך בא החוק המוצע להחליף את סעיף 46 לחוק הנפט בכמה סעיפים אחרים. סעיף 46 אומר:

46 (א) בעל זכות נפט רשאי להביא לישראל בעצמו או באמצעות סוכן, ללא חובת מכס ומסים אחרים המוטלים על יבוא, את כל המכונות, הציוד, המיתקנים, הדלק, הבתים, מערכת ההובלה ודברים דומים — למעט סחורות תצרוכת — הדרושים לו למטרות נפט (לכל אלה ייקרא להלן — חמרים).

(ב) חומר שהובא כשהוא פטור ממס על פי סעיף זה, יחול הפטור גם על עסקה שעל פיה עובר החומר מידי המביא לבעל זכות נפט אחר; אולם עסקה שעל פיה עובר חומר מבעל זכות נפט למי שאינו בעל זכות נפט, חייבת באותו המס, בשיעור שבו היה מוטל על נושא העסקה אילו הובא בשעת העסקה במצבו אותה שעה.

(ג) בכפוף לסעיפים 60 ו-61 יהיה בעל זכות נפט זכאי לייצא מישראל כל חומר שהביא.

(ד) "זכות נפט" בסעיף זה — לרבות היתר מוקדם.

במקומו יבואו שמונה סעיפים חדשים שלפיהם ייוסף על הפטור הקיים ממכס וממס יבוא גם פטור ממס קניה, ונקבע כי בלוי ששולם בעת רכישת מלט, דלק וצמיגים יחזור באם יוכח למנהל המכס והבלוי כי הועדו על-ידי בעל זכות הנפט לשם שימוש למטרות נפט. העברות מבעל זכות נפט למשנהו יהיו גם להבא פטורות ממסים אלא שפטור זה יחול באותם התנאים גם על העברה לקבלן עבודות נפט, ובלבד שהסחורה דרושה למטרות נפט. העברה לידי אדם שאינו זכאי לפטור או לשימוש שלא למטרות נפט תהא חייבת במסים כמקודם, ונקבע כי אי-תשלום המס לפני ההעברה או השימוש שלא למטרות יגרוור אחריו תשלום פי שלושה של סכום המס.

התיקון המוצע יחול למפרע מיום 1.4.1954, ובעלי זכות נפט וקבלני עבודות נפט יקבלו חזרה את הסכומים ששילמו כמכס, בלוי או מס קניה על יבוא או בעת רכישת החמרים הפטורים מאותו יום ואילך.

למנהל המכס והבלוי ניתנת האפשרות לדרוש ערובות להבטחת השימוש בחמרים על-ידי קבלן עבודות הנפט למטרות נפט.

3. פטור מחפשי נפט ממכס וממסים אחרים הוא נוהג קיים במרבית הארצות המבקשות למשוך אליהן משקיעי הון לחיפושי נפט. הסיכון המיוחד וההשקעות הגדולות בענף זה — שתסתכמו בארץ עד היום ב-12 מיליון דולר ו-13 מיליון ל"י — מצדיקות הנחת מכסימליות למחפשים. התיקון המוצע יעודד, כאמור, גם את השימוש בתוצרת ישראלית ובציוד ישראלי בכל מקרה שהדבר מעשי מבחינת המחיר, וכן יעודד את החברות הזרות להשתמש בקבלנים מקומיים בכל מקרה אפשרי.

4. תגלית הנפט בחלק המריצה את מחפשי הנפט בארץ להרחבת פעולותיהם והביאה מחפשי נפט חדשים, אך הסיכון בחיפושי נפט בארץ עדיין מרובה. לעומת זאת גבר ענינה של המדינה למצוא בהקדם מאגרי נפט חדשים, ויש לנקוט כל צעד הבא לזרז את פעולת המחפשים.